

Profilová maturitní zkouška z českého jazyka a literatury

1. Písemná práce

Žáci dostanou na výběr ze 4 – 6 zadání. Zadání tvoří:

- název
- způsob zpracování
- někdy i výchozí text nebo obrázek (vždy je určeno, jak má být zadání zpracováno)

Písemnou práci se rozumí vytvoření souvislého textu, jehož minimální rozsah je 250 slov.

Písemná práce trvá 110 minut včetně času na výběr zadání.

Při konání písemné práce má žák možnost použít Pravidla českého pravopisu (poskytne škola).

Zadávané slohové útvary:

vypravování, úvaha, výklad, popis, líčení, charakteristika, zpráva, článek, formální dopis, osobní dopis, recenze, reportáž, fejeton

2. Ústní zkouška – cíl, struktura, zadání a průběh

Cíl a struktura

Při ústní zkoušce žák prokáže, že dokáže analyzovat umělecký i neumělecký text. Hodnotí se také jeho komunikační dovednosti.

Zadání ústní zkoušky představuje pracovní list. Každý pracovní list obsahuje:

- a) výňatek z uměleckého textu
- b) výňatek z neuměleckého textu
- c) strukturu zkoušky

Strukturu ústní zkoušky tvoří tři části:

1. literárněhistorický kontext literárního díla, základní informace o autorovi a jeho díle
2. analýza uměleckého textu
3. analýza neuměleckého textu

Mezi výňatkem z uměleckého a neuměleckého textu nemusí být souvislost.

Žák prokáže osvojení následujících vědomostí a dovedností:

charakterizuje literárněhistorický kontext literárního díla

- zařadí literární dílo do kontextu autorovy tvorby, do literárního a kulturního kontextu, bude znát informace o autorovi a jeho díle, bude se orientovat v autorových současnicích, dokáže charakterizovat dané období

analyzuje umělecký text

- využije vědomosti získané přečtením celého díla, z něhož pochází výňatek
- zasadí výňatek do kontextu díla
- nalezne v textu téma a motiv
- charakterizuje vypravěče / lyrický subjekt, postavy

- rozezná vyprávěcí způsoby, rozliší dialog a monolog (včetně vnitřního monologu)
- rozezná typy promluv (přímá řeč, nepřímá řeč, polopřímá řeč, neznačená přímá řeč)
- orientuje se v časoprostoru díla i konkrétního výňatku
- charakterizuje kompoziční výstavbu díla i konkrétního výňatku
- analyzuje jazykové prostředky a jejich funkci v textu
- nalezne v textu tropy a figury
- určí typ rýmového schématu a jeho pojmenování (sdružený, střídavý, obkročný, přerývaný);
- rozezná na základě textu charakteristické rysy literárních druhů a žánrů

analyzuje neumělecký text

- přiřadí text k funkčnímu stylu, slohovému útvaru, určí slohový postup (slohové postupy) a funkci textu
- postihne hlavní myšlenku textu
- analyzuje jazykové prostředky a jejich funkci v textu
- charakterizuje kompoziční výstavbu výňatku
- charakterizuje komunikační situaci vytvářenou textem (např. adresát, účel, funkce)

Žák se vyjadřuje v souladu s jazykovými normami a se zásadami jazykové kultury.

Zadání a průběh ústní zkoušky

Žák odevzdává řediteli školy seznam 20 literárních děl sestavený na základě kritérií pro výběr maturitních zadání k ústní zkoušce. Žákův seznam je zároveň seznamem jeho maturitních zadání, resp. seznamem pracovních listů, z nichž si žák před zkouškou losuje jeden. Pracovní list dostává žák až po vylosování zadání, ústní zkoušku koná s pracovním listem. V průběhu ústní zkoušky není žákovi dovoleno používat žádné pomůcky.

Kritéria pro výběr děl k ústní zkoušce:

Žák vybírá 20 literárních děl ze školního kánonu literárních děl.

Požadavky na zastoupení děl v seznamu:

Světová a česká literatura do konce 18. století - min. 2 literární díla

Světová a česká literatura 19. století - min. 3 literární díla

Světová literatura 20. a 21. století - min. 4 literární díla

Česká literatura 20. a 21. století - min. 5 literárních děl

- minimálně dvěma literárními díly musí být v seznamu zastoupena próza, poezie, drama
- seznam může obsahovat maximálně dvě díla od jednoho autora

Po vylosování zadání má žák 20 minut na přípravu. Samotná ústní zkouška trvá 15 minut.